

2023-11-01

LEKTION 1 - BRAND

För alla länkar i dokumentet: Högerklicka på länkarna och välj ÖPPNA LÄNK I NY FLIK

A white rectangular sign is held up by two hands, one on the left and one on the right. The sign features two lines of bold, black, sans-serif text. The background is a light gray gradient.

**DE VANLIGASTE
BRANDRISKERNA**

ELEKTRICITET

Elektriska apparater, belysning, sladdar och hela el-systemet utgör en stor brandrisk. Detta stora segment återkommer vi dock till i lektion 5 som handlar om driften av föreningsgården.

ANLAGD BRAND

En av de vanligaste brandorsakerna är anlagd brand. Även om risken för anlagd brand inte helt går att avvärja så finns det mycket att göra för att minska risken. I många fall är det tillfället och möjligheten som avgör att dådet sker.

FÖREBYGG:

- Bra dörrar och lås.
- Belysning utomhus.
- Ordning och reda utomhus – inga brännbara föremål.
- Lås på containrar och sopkärl – placera minst 6 meter från yttervägg.
- Brand- och inbrottslarm.
- Regelbunden tillsyn.
- Kameraövervakning

Brand i föreningsgård efter torkning av madrasser i bastu, vilket inte är vad en bastu är avsedd för.

DEN MÄNSKLIGA FAKTORN

Ett enkelt sätt att slippa oroa sig för att någon glömmer stänga av exempelvis kaffebryggare eller spis är att utrusta dem med timer som slår ifrån strömmen. Spisar är en av de vanligaste brandorsakerna. En annan brandrisk är handhavandefel såsom i en föreningsgård där tining av rör gjordes med hjälp av en hårtork varav huset fattade eld.

Vid golvslipning uppkom gnistor i slipmaskinens slipdamm orsakade av att man slipat på spik/skruv.

Efter att ha oljat golv lades använda trasor i platsäck som sedemera fattade eld.

RENOVERING

- Ha brandsläckningsutrustning tillgänglig.
- Se till att det finns fungerande brandvarnare / brandlarm även under renoveringstiden.
- Inventera riskerna – och förebygg dem.
- Ordning och reda. Ta hand om slipdamm, ha oljetrasor förvarade på säker plats.
- Kontrollera att hantverkarna är medvetna om vilka risker arbetet innebär och att de vidtagit skyddsåtgärder.
- Heta arbeten – Se nästa sida >>

VIDEOKLIPP:

VAD ÄR HETA ARBETEN?

HETA ARBETEN

Med heta arbeten avses svetsning, kapning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg mm som medför uppvärmning eller gnistbildning. Vid dessa arbeten krävs en särskild utbildning med en behörighet som varar i 5 år. Anlitar ni hantverkare som ska utföra dessa uppgifter är ni skyldiga att kontrollera att de har ett godkänt certifikat för att utföra heta arbeten.

Denna förening placerade valborgsmässaelden på samma plats som alla tidigare år, bara det att denna gång blåste det åt föreningsgården till – med en uppbrunnen föreningsgård som resultat.

VIDEOKLIPP:

VALBORGSMÄSSOELD - VAD TÄNKA PÅ?

MAJBRASA OCH VALBORGSMÄSSOELD

- Kontrollera om det finns eldningsförbud på orten. Anpassa er till aktuella vindförhållanden
- Avstånd från byggnader / annat brännbart: Mindre eldar minst 25 m - Större eldar 75 m
- Ha släckredskap i närheten: Räfsor, spadar, vattenslang mm
- Kontrollera noga att all glöd är släckt innan platsen lämnas. Efterkontroll efter några timmar.

Efter hård eldning i en utkyld murstock började det brinna i bagarstugan till höger i bild. Det korta avståndet mellan bagarstugan och föreningsgården gjorde att branden även spred sig till huvudbyggnaden och båda husen brann ned till grunden.

BAKSTUGOR, KAMINER OCH ÖPPNA SPISAR

- Se upp med att elda för hårt och för snabbt. Kontrollera temperaturen i skorstenen med en rökgastermometer. Skorstenar är normalt godkända för max 450 grader. För kraftigt och snabb uppeldning av en kall skorsten kan leda till att den spricker och att byggnaden tar eld.
- Brandsläckare i nära anslutning.
- Låt kunskaperna om eldning från erfarna förmedlas till nybörjare.
- Sköt sotningen. En del objekt omfattas även av krav på rengöring, sotning och brandskyddskontroll.
- Trygg förvaring av aska. Sot och aska ska förvaras i en plåtburk med tätt lock på ett icke brännbart golv.
- Efterkontroll efter några timmar.
- Skydd er mot gnistloppor – extra viktigt vid plankgolv.

VIDEOKLIPP:

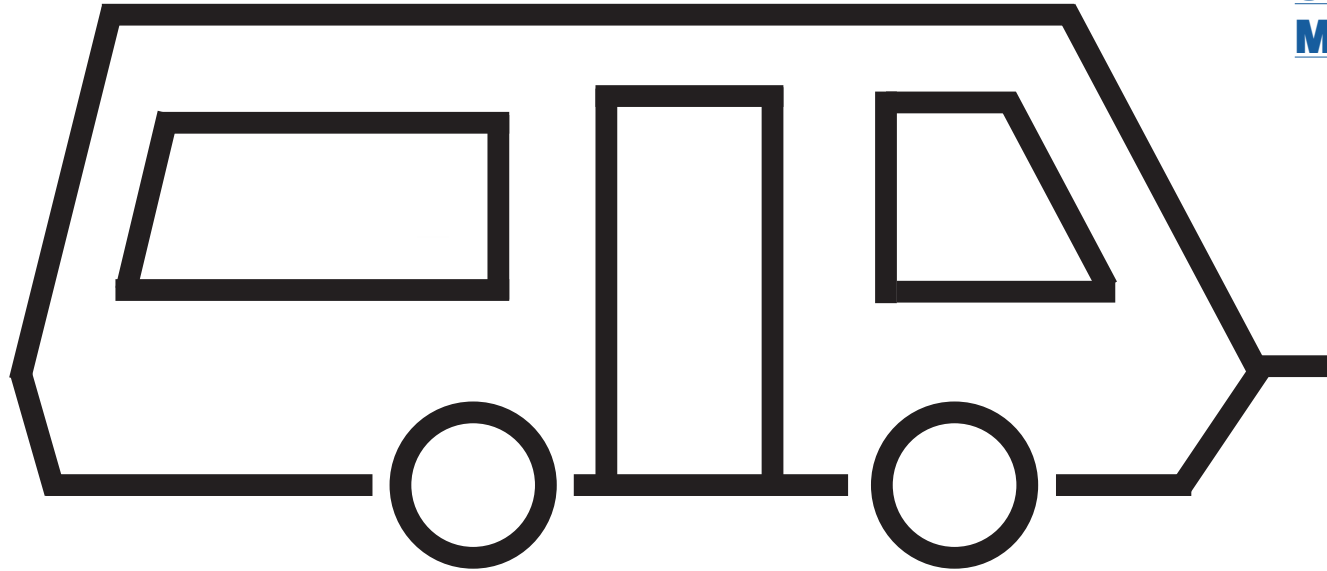
ELDA RÄTT OCH SOTNING AV ELDSTAD

VIDEOKLIPP:

ELDA I VEDSPIS

LÄS MER:

**UPPSTÄLLNING AV
MOTORFORDON**

UPPSTÄLLNING AV FORDON

Vinterförvaring och uppställning av fordon såsom bilar, husbilar, husvagnar, båtar och motorcyklar blir allt vanligare. Förvaring av gasol regleras av lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) och batterier behöver också förvaras på ett säkert sätt. Säkerställ att brännbart material i närheten inte kan antändas samt läs på vad som gäller för gasol, batterier med mera.

MILJÖPÅVERKAN

En brand innebär också stor negativ miljöpåverkan. Egendom och byggnader som förstörs behöver ersättas med nya och under själva branden släpps stora mängder växthusgaser ut.

Partiklar som finns i röken kan också skada miljön genom att vatten kontamineras och miljögifter ansamlas i grödor vid nedfallet. Därtill är den, ofta oerhörda mängden släckvatten en onödig miljöpåverkan.

A white rectangular sign is held up by two hands, one on the left and one on the right. The sign is centered and contains three lines of bold, black, sans-serif text. The background is a light gray gradient.

SÅ

SKYDDAR

VI OSS

LAGSTADGAT KRAV PÅ SYSTEMATISKT BRANDSKYDDSRARBETE

Systematiskt brandskyddsarbete (SBA) är lagstadgat enligt Lagen om skydd mot olyckor, där det står att den som äger en byggnad eller bedriver verksamhet i den är skyldiga att:

- I skälig omfattning hålla med utrustning för släckning av brand eller annan olycka och
 - i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga, förhindra eller begränsa skador till följd av brand.

FÖREBYGGA OCH UNDVIKA

- att olyckor uppstår och att personer och egendom skadas.

REAGERA OCH BEGRÄNSA

- skadorna om olycka ändå uppstår.

Brandskydd handlar inte enbart om byggnadstekniska lösningar och åtgärder såsom brandvarnare och släckredskap. Det handlar minst lika mycket om organisering, rutiner, kunskap och riskmedvetenhet.

Systematiskt Brandskyddsarbete

Förening:
Uppdaterad: 20XX-XX-XX

Underskrift och namnförtydligande av ordförande:

Fördjupning

1. Introduktion	2
1.1 Läromär från 4000 föreningsgårdar	2
1.2 Att förebygga bränder	3
2. Vanligaste brandriskerna	4
2.1 Anlagt brand	4
2.2 Mänsklig glömska / Handhavande	5
2.3 Uthyrning	5
2.4 Elektricitet	6
2.5 Belysning	7
2.6 Elektrisk utrustning och batterier	8
2.7 Brandfarliga vätskor och gaser	9
2.8 Eldstäder, spisar och bakugnar	9
2.9 Levande ljus	10
2.10 Eldning	10
2.11 Grillning	11
2.12 Renovering	11
2.13 Heta arbeten	11
3. Tillstånd och krav	12
3.1 Krav på rengöring	12
3.2 Eldningsstillstånd	12
3.3 Regler för tillfällig övernattnin	12
3.4 Brandfarliga och explosiva varor	12
3.5 Serveringsstillstånd	12
4. Att förebygga – Organisatoriskt	13
4.1 Maxantal personer	13
5. Att förebygga – Byggnadstekniskt	16
5.1 Boverkets byggregler	16
5.2 Byggnadskonstruktion	16
5.3 Avstånd mellan byggnader	16
5.4 Brandceller och brandtätning	17
5.5 Verksamhetsklass	17
5.6 Utrymningsvägar	18
6. Att förebygga – Tekniskt	20
6.1 Brandvarnare	20
6.2 Brandlarm	20
6.3 Utrymningslarm	20
6.4 Nödbelysning	20
6.5 Utrymningsplan	21
6.6 Utrymningsskyltar	21
6.7 Framkomlighet	21
7. Det brinner!	22
7.1 Rädsla	22
7.2 Varna	22
7.3 Larma	23
7.4 Släck (Pulversläckare, brandfiltar mm)	23

Föreningen ansvarar själva för att bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete. Ta hjälp av den kostnadsfria handboken för systematiskt brandskyddsarbete som är speciellt anpassad för föreningar. Tillsynstillfällena från räddningstjänsten kan förekomma men du kan också själv kontakta räddningstjänsten för att fråga om råd.

SBA I KORTHET

- Utse en brandskyddsansvarig.
- Inventera vilka risker er byggnad och verksamhet innebär.
- Bestäm vilka åtgärder, tekniska eller organisatoriska, ni ska vidta.
- Upprätta föreningens egna brandskyddsregler
 - och kommunicera dem med funktionärer och hyresgäster.
- Tillämpa lämpligt maxantal personer i era lokaler.
- Genomför regelbunden egenkontroll, utbildning och övning.
- Dokumentera arbetet.
- Ta hjälp av handboken för systematiskt brandskyddsarbete.

Om det börjar brinna

Rädda!

Använd brandfilt, brandsläckare eller brandpost.
Kryp under röken. Utrym.

Varna!

Varna alla som hotas av branden. Utrym lokalen. Är alla ute?
Stäng dörrarna efter er för att begränsa branden.
Återsamlingsplats:

Larma!

Vid brand, larma alltid. Ring SOS på 112.
Ni befinner er:
Koordinat:

Släck!

Försök släcka mindre bränder. Du kan släcka det mesta med en pulversläckare. Spruta på det som brinner, inte på lågorna. För gasflaskor i säkerhet.

Brandfilt finns:
Brandsläckare finns:
Brandpost finns:

Övrigt

Om möjligt, rädda föreningens mest värdefulla föremål.
Försök aldrig sanera efter en pulversläckare själva.
Påbörja torkning / sanering av vatten-/rökskadade föremål.
Anmäl branden till försäkringen.
Notera händelseförloppet i SBA – Hade branden kunnat undvikas?

Säkerhetsinformation vid uthyrning

Det är fastighetsägaren och hyresgästen som gemensamt ansvarar för att skydda fastigheten och dess besökare mot brand och olyckor.

Brandskyddsansvarig

Hyresgästen svarar för att en person ansvarar för brandsäkerheten under uthyrningstillfället.

Brandskyddsansvarig under uthyrningen:	Uthyrningens kontaktperson:
Namn och kontaktuppgifter	Namn och kontaktuppgifter

Förebyggande brandskyddsåtgärder

Hyresgäst och brandskyddsansvarig under uthyrning ansvarar för att ...

Utrymningsvägar

- utrymningsvägarna är markerade, upplåsta och ni känner till var de finns och hur de öppnas.
- utrymningsvägar, trappor och ytterdörrar inte blockeras med bord, stolar eller saker.
- informera era gäster om var utrymningsvägarna finns.

Antal personer

- inte ta in fler personer än vad lokalerna är godkända för.

Lokal	Verksamhet	Möblering	Godkänt antal

Släckredskap

- ta reda på var släckredskap finns och att ni kan hantera dessa.

Levande ljus

- placera ljus, marschaller och fyrverkerier på anvisad/säker plats. Se upp med för mycket / lättantändlig dekoration i anslutning till levande ljus.

Element och lampor

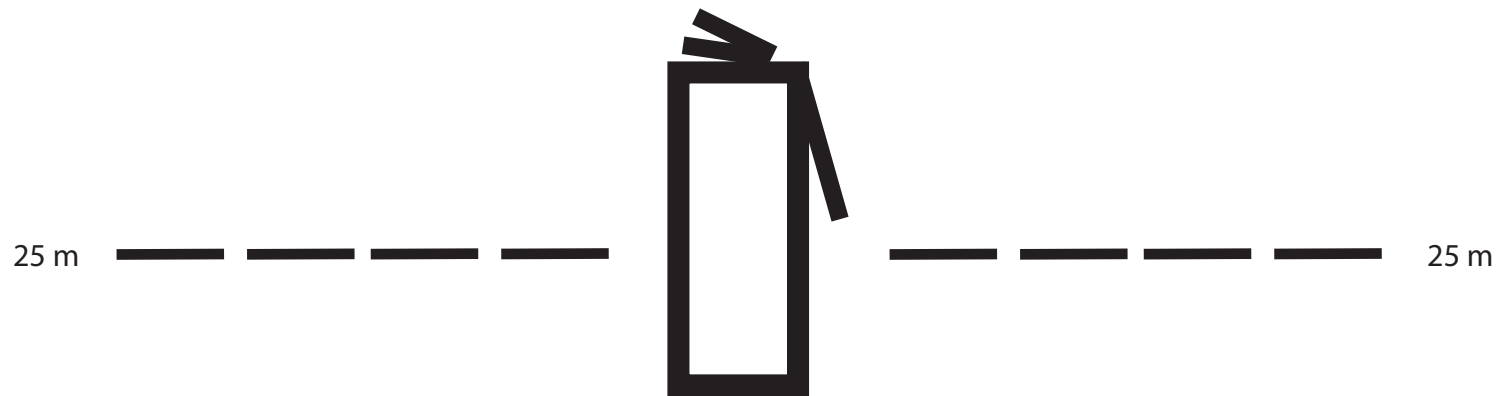
- inte täcka över element eller lampor.

Rökning

- rökning endast sker på angiven plats:

Kommunicera era brandskyddsregler med funktionärer, deltagare och hyresgäster.

Exempelvis: Vad gäller för levande ljus? Var får marschaller stå?

Enligt lag är fastighetsägare skyldiga att ha utrustning för släckning av brand. Det ska aldrig vara mer än 25 meter till närmsta släckredskap. Placera med fördel minst en brandsläckare per våningsplan, gärna i anslutning till utgång / trappa då det är dit man automatiskt rör sig vid en brand.

Ordning och reda, synliga släckredskap, skyltning samt information är särskilt viktigt i en föreningsgård där det kan vistas människor utan god kännedom om vare sig lokal eller hur man ska agera om olyckan är framme.

MAXANTAL

[LADDA NER >>](#)

Det finns regler för hur många personer som samtidigt får vistas i en lokal för att den inom rimlig tid ska kunna utrymmas. Hur många som får vistas i lokalen beror delvis på golvytan men också på hur många och hur breda dörrarna är samt på möbleringen och verksamhetens art. Räkna ut ert maxantal med hjälp av materialet "Fördjupning".

VIDEOKLIPP:

SLÄCKA BRÄNDER

Pulversläckare är den typ av brandsläckare som är enklast för gemene man att använda vid släckning av brand. I köket bör det dock även finnas kolsyresläckare och brandfilt.

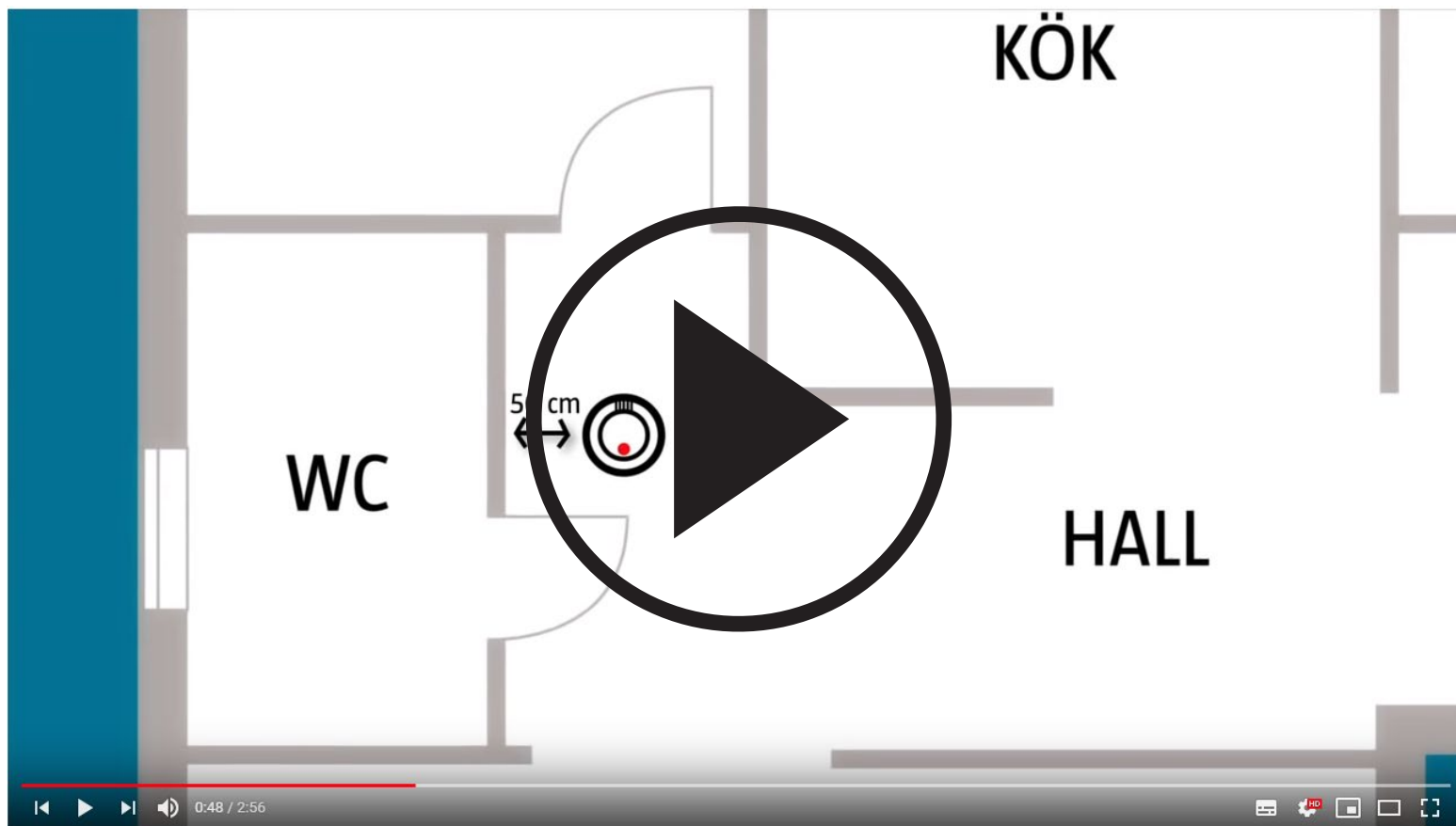

Er försäkring har ett unikt villkor i att sanering efter missbruk av brandsläckare, när föreningsgården är uthyrd, är självriskbefriat. Ha alltid brandsläckningsutrustning väl synligt och uppskyldad, även under uthyrning. Försök aldrig själv sanera efter en pulversläckare, dammsugaren kommer att gå sönder.

BRANDVARNARE

Brandvarnare räddar liv. I en föreningslokal är det extra viktigt att brandvarnarna är seriekopplade så att branden uppmärksammas direkt och utrymning kan påbörjas. Det är också centralt med rutiner för testning av brandvarnarna.

VIDEOKLIPP:

VAR PLACERA BRANDVARNARNA?

BRANDLARM

Vid en brandutveckling räknas varje sekund och med ett brandlarm kan branden upptäckas snabbt. Brandlarm kan vara av det enklaste slaget - det vill säga seriekopplade brandvarnare eller annan typ av lokalt larm som tjuter i och/eller utanför lokalen.

Det kan också vara kopplat till styrelsens mobiltelefoner. Mer avancerade brandlarm är kopplade till larmcentral med dygnet runt bevakning som tillkallar väktare, funktionärer och räddningstjänst.

UTRYMNINGSLARM

Utrymningslarm kan aktiveras automatiskt men bör också gå att aktivera manuellt och kan antingen tjuta eller tala ett meddelande om att utrymma lokalen. Syftet är att alarmera om brand och förkorta reaktions- och beslutstiden. Utrymningslarm ska enligt Boverket finnas i samlingslokaler byggda efter 1994 och som är avsedda för fler än 150 personer.

I vissa fall kan det finnas krav på utrymningslarm även i äldre byggnader och i lokaler avsedda för färre personer. Vilka krav som ställs beror på varje räddningstjänst tolkning av lagen, era lokaler och er verksamhet. Vänd er till er lokala räddningstjänst för besked.

Egenkontroll brandskyddsåtgärder

Kontrollerad byggnad:
Projektgrupp:
Datum:

	OK	Anmärkning	Hur åtgärda?
1. UTRYMNINGSVÄGAR/NÖDUTGÅNGAR			
a) Kontrollera utrymningsdörrar – öppnas utan nyckel, kod eller kort samt kan öppnas minst 90 grader. Dörr som är försedd med dörrstängare samt elektromekaniskt uppställda dörrar kontrolleras och testas särskilt.			
b) Utrymningsvägarna ej blockerade.			
c) Utrymningsvägarna är skyltade och väl synliga.			
d) Belysning/batteribackup i skyltarna. Tryck på knappen som finns på armaturen och kontrollera nödljuset.			
e) Brandtrappa, utrymningsstege, lina – Kontrollera infästningsanordningar. Se i förekommande fall till att stegen går att fälla ut. Provbela stegen om misstanke finns att bärförmågan är reducerad. Kontrollera framkomligheten till stegen från planet.			
f) Utrymningsplanen stämmer med verkliga förhållanden.			
g)			
h)			

Egenkontroll elanläggning

Kontrollerad byggnad:
Projektgrupp:
Datum:

	OK	Anmärkning	Hur åtgärda?
1. ELCENTRALEN			
Elcentralen eller "proppskåpet", är fastighetens elektriska hjärta. Härifrån löper alla elledningar ut i anläggningen och här sitter säkringar som löser ut om ledningarna blir överbelastade eller om det uppstår något elektriskt fel.			
a) Finns det någon främmande, stickande lukt i rummet?			
b) Är någon eller några av säkringarna heta / alltför varma att ta på?			
c) Är säkringarna märkta så att du ser vilken del av anläggningen respektive säkring gäller för?			
d) Är säkringarna ordentligt iskruvade?			
e) Löser säkringarna ofta ut?			
f) Är dörrar fria från blockeringar samt stängda och låsta?			
g) Är elcentralen fri från blockeringar av diverse material samt damm och smutsfria? Fritt avstånd till främmande material ska vara minst 0,8-1,2 meter.			
2. JORDFELSBRYTARE OCH ÅSKSKYDD			
Jordfelsbrytaren bryter strömmen om ett fel uppstår och hindrar farliga elstötter samtidigt som den minskar risken för bränder. I många (framförallt nyare) anläggningar			

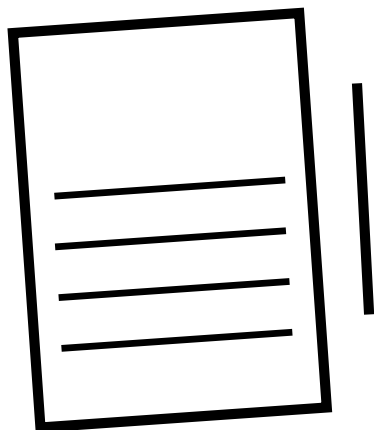
EGENKONTROLL

Vidtagna åtgärder som sedan inte fungerar invaggar föreningen i falsk trygghet. Se till att genomföra regelbundna egenkontroller av era rutiner och skyddsåtgärder. Hur ofta är det rimligt att testa brandvarnarna?

EKONOMISK HJÄLP

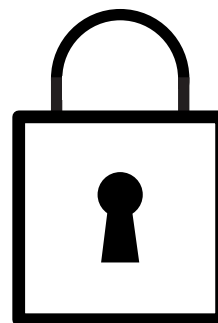
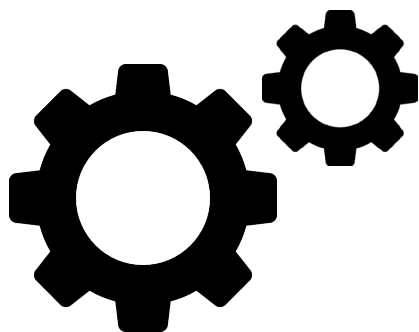
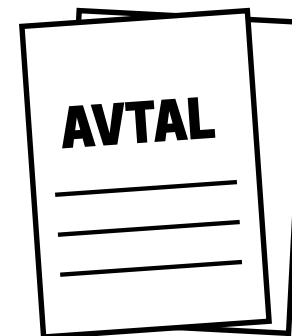
Ekonomisk hjälp i form av säkerhetsrabatter och investeringsbidrag finns.
Kontrollera med ditt förbund vilka möjligheter som finns.

TESTA DINA KUNSKAPER

[Svara på sju frågor och testa dina kunskaper här >>](#)

LÄR DIG MER!

Det här var 1 av 6 lektioner om att förebygga skador i föreningsgården.

Lär dig mer även om: brand, inbrott, juridik, drift och människor.

[Anmäl ditt intresse för att få tillgång till lektionerna >>](#)

LÄR DIG ALLT

Föreningar med Bygdegårds- eller Hembygdsförsäkringen kan certifiera sig som Säkra föreningsgårdar och få självriskcheck värde 11 400 kronor med flera belöningar. [Läs mer om certifieringen här >>](#)